

BOOKA.

Knjiga **130**

PEDRO MAIRAL
URUGVAJKA

Naslov originala

PEDRO MAIRAL

LA URUGUAYA

Copyright © 2016 Pedro Mairal

All rights reserved.

ZA IZDAVAČA

Ivan Bevc

Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Kapetan Mišina 8

office@booka.in

www.booka.in

PREVOD SA ŠPANSKOG

Vuk Šećerović

LEKTURA

Agencija Tekstogradnja

KOREKTURA

Borka Slepčević

PRELOM

Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA

Nebojša Cvetković

ŠTAMPA

DMD Štamparija

Beograd, 2020.

Tiraž 2000

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
saglasnosti izdavača.

URUGVAJKA
PEDRO MAIRAL

1

Rekla si mi da sam govorio u snu. To je prvo čega se sećam toga jutra. Budilnik je zazvonio u šest. Maiko je tokom noći prešao kod nas u krevet. Govorili smo šapatom, jedno drugom na uho, da ne probudimo dete, ali i da zabašurimo onaj bljutavi zadah noći u ustima. Zagrlila si me i tiho rekla:

„Hoćeš da ti skuvam kafu?“

„Neću, ljubavi. Spavajte još.“

„Pričao si u snu. Prepao si me.“

„Šta sam rekao?“

„Isto što i prošli put: Gera.“¹

„Baš čudno.“

Istuširao sam se i obukao. Poljubio sam vas oboje poput Jude.

„Srećan put“, rekla si mi.

„Vidimo se uveče.“

„Čuvaj se.“

Ušao sam u lift i spustio se u garažu. Napolju je još bio mrak. Nisam pustio muziku, već sam vozio u tišini. Prošao

---

1 *Guerra* je španska reč za rat, što je ujedno i ime junakinje ovog romana koju će glavni lik sresti na svome putu u Montevideo. Ova i sve druge napomene u nastavku teksta su prevodiočeve, izuzev ako je drugačije navedeno.

sam Ulicom Bilingherst i skrenuo na uglu s Ulicom Libertador. Već je bilo saobraćaja, naročito dole pored luke kuda tutnje kamioni. Redar na parkingu kod trajekta rekao mi je da nema mesta. Morao sam da se okrenem i odvezem nazad i auto ostavim pored plaže s druge strane bulevara. To mi se nije baš dopalo pošto ću uveče, kad se budem vratio s dolarima u džepu, morati po mrklom mraku da hodam tih par blokova gde nema žive duše.

Ispred šaltera za karte nije bilo nikoga. Izvadio sam pasoš i pružio ga službeniku za šalterom.

„Jednu kartu za trajekt do Kolonije?“², upitao me je službenik.

„Da. I jednu za autobus do Montevidea.“

„Hoćete povratnu za isti dan?“

„Da.“

„U redu“, rekao je posmatrajući me koji časak duže nego što je uobičajeno.

Odštampao je kartu i pružio mi je uz leden osmeh. Izbegao sam da ga pogledam u oči. Nije mi bio prijatan njegov pogled. Zašto me je tako gledao? Da ne prave možda iz nekog razloga spisak putnika koji se vraćaju istoga dana? Popeo sam se pokretnim stepenicama koje vode do carinske kontrole. Odložio sam ranac na traku za skener i pošao prostorem za putnike ograđenim kanapom. Ispred mene nije bilo nikoga. „Prođite“, rekao mi je carinik. Pogledao mi je pasoš i kartu. „Lukase, pogledajte u kameru, molim vas. Odlično. Sad stavite ovde desni palac. Tako. Hvala.“ Uzeo sam kartu, pasoš i ušao u čekaonicu.

---

2 Kolonija del Sacramento je gradić na jugozapadnoj obali Urugvaja, čije je staro gradsko jezgro pod zaštitom Uneska. Nalazi se nasuprot Buenos Ajresu i popularno je izletišta među argentinskim turistima.

Tu je već bilo ljudi koji su čekali na ukrcavanje. Kroz široko prozorsko okno video sam kako brod prilazi do gata i prista-je. Naručio sam papreno skupu kafu i kroasan (kroasan je bio gnjecav, a kafa je imala alkalni ukus). Iskapio sam kafu i u dva zalogaja progutao kroasan. Stao sam u red, u kojem je ispred mene bilo nekoliko parova iz Brazila, grupica francuskih turista i nekih brđana sa severa, verovatno iz okoline Salte, sudeći po naglasku. Bilo je i nekoliko putnika koji su tu bili sami, kao ja. Moguće da su i oni išli u Urugvaj na jedan dan, nekim poslom ili da tamo podignu novac.

Red se polako pomerao. Prošao sam hodnikom postavljenim tapisonom i popeo se na brod. Zatvorena paluba s redovima sedišta okrenutim u istom pravcu zaličila mi je na bioskopsku salu. Našao sam slobodno mesto do prozora, seo i poslao ti poruku. „Ukrcao se. Volim te.“ Pogledao sam kroz prozor. Već se bilo razdanilo. Kraj dugačkog mola gubio se u zučkastoj izmaglici.

Zatim sam otkuckao ono što si ti kasnije pročitala kad si videla moj imejl.

„Gera, krenuo sam. Je l' možeš u dva?“

Uvek se izlogujem sa imejla. Nikad ne ostavljam otvoren svoj nalog. Uvek sam u tom pogledu bio oprezan, jako oprezan. Činilo me je mirnijim to što ti ne znaš sve što mi se mota po glavi. Potrebno mi je da imam svoj tajni kutak, svoju skrivenu misao, svoje skrovište, makar samo zato da tamo u tišini budem sâm sa sobom. Uvek su mi bili jezivi oni parovi koji deluju kao da su sijamski blizanci, koji misle isto, rade isto, jedu isto, zajedno se napiju, kao da su vezani pupčanom vrpcom. Mora da s godinama provedenim u toj telesnoj sinhroniji dođe do ujednačavanja i na hemijskom nivou. Sve je tu stalno isto, jedna te ista kolotečina, iste radnje, isti pokreti, ista hrana, ista seksualna rutina, isti nadražaji i reakcije,

jednaka toplota tela, istovetan način hoda, strahovi i navike, ekonomski standard, planovi i želje. S vremenom postaneš identičan sa svojim parom, metabolizam vam postane sinhronizovan, sve što radiš ima svoj odraz u ogledalu. Tako se rađa i razvija dvoglavo čudovište, udvojeno biće sa jednom voljom. A onda dođe dete da zapečati tu neraskidivu vezu i učauri ih u tom stanju. Sama ta ideja prava je dušegupka.

Kažem ideja jer mislim da se oboje borimo protiv toga, iako nije lako odupreti se sili inercije koja nas nosi. Moje se telo ne završava jagodicama mojih prstiju, već se nadovezuje tvojim. Mi smo jedno telo. Prestali smo da budemo Katalina i Lukas. Nema više hermetične izdvojenosti, pukla je nepropusna barijera. Sad govorim u snu, a ti mi čitaš imejlove... U nekim karijskim zemljama roditelji detetu nadeću ime tako što iskombinuju svoja imena. Da imamo ćerku, mogla bi da se zove Lukalina. A Maiko bi mogao da bude recimo Katalukas. Tako se zove to čudovište u koje smo se preobrazili nas dvoje stopivši se jedno s drugim. Ne sviđa mi se takav koncept ljubavi. Potreban mi je prostor samo za sebe. Zašto si morala da čitaš moje imejlove? Jesi li tražila povod za sukob, razlog da mi konačno kažeš šta ti leži na duši? Ja nikad nisam čitao tvoje imejlove. Redovno si ostavljala otvoren imejl na kompjuteru, ali meni nikad nije palo na pamet da gledam šta i kome pišeš, uprkos znatiželji.

Brod je isplovio, odmičući sve dalje od mola. Još su se nazirali samo linija kopna i sitni obrisi zgrada u daljini. Osetio sam veliko olakšanje. Zbog toga što odlazim. Makar nakratko. Odlazim iz zemlje. Glas sa zvučnika objavio je bezbednosne propise i pravila, na španskom, portugalskom i engleskom jeziku. Ispod svakog sedišta nalazi se pojas za spasavanje. „Obaveštavamo putnike da je fri-šop otvoren“, završio je glas sa zvučnika. Baš je pravi genije taj koji je

smislio reč fri-šop. Što se više ograničava trgovina u njihovoj zemlji, to Argentinci više hrlje u ova mesta slobodne kupovine. Slobodu poimamo na baš čudan način.

Krenuo sam na jednodnevni put po svoj novac, da uzmem predujam od autorskog honorara, koji ću onda da unesem na crno. Te pare će da mi reše sve probleme. Uključujući i depresiju i nemoć da se pokrenem, jedno veliko *ne* koje me u svemu sputava. Ne mogu jer nemam para, ne izlazim iz stana i ne plaćam račune, ne pišem molbe i ne otvaram koverte, ne radim i ne tražim posao, nemam volje i nemam snage, ne uspevam da premažem farbom stolice u dnevnoj sobi i da sredim vlagu na zidu. A zašto? Zato što nemam para.

U aprilu sam otvorio tekući račun u jednoj banci u Montevideu. U septembru su mi iz inostranstva uplaćeni avansni honorari za dve knjige za koje sam pre nekoliko meseci potpisao ugovore sa španskim i kolumbijskim izdavačem. Da su mi novac uplatili na račun u Argentini, banka bi me odrala za proviziju po zvaničnom kursu i još bi mi pride naplatili porez na prihod. A ovako kad odem u Urugvaj, i tamo podignem pare i unesem keš u zemlju, mogu da razmenim devize u Buenos Ajresu po crnom kursu, pa će mi ostati duplo više. Isplati se ovaj kratak put, čak i uz rizik koji postoji da me na povratku carinici uhvate sa devizama, koje mogu da mi oduzmu jer ću imati više od dozvoljenog iznosa.

Reka La Plata. Prikladnog li imena za ovu reku.³ Nepregledna vodena površina se presijavala. Sad ću moći da ti vratim one pare koje si mi pozajmila pre nekoliko meseci kad sam bio bez posla i kad smo živeli na tvojoj grbači. Imaću bar deset meseci tokom kojih ću moći da se fokusiram samo na

---

3 Igra reči: Rio de la Plata u prevodu znači Srebrna reka, što je naziv koji su joj dali španski konkvistadori koji su se nadali da će u ovom rečnom slivu pronaći ovaj dragoceni metal, dok španska reč plata u žargonu znači lova, kinta.

pisanje, ako budem malo vodio računa o troškovima. Počelo je da sviće. Dugo sam već bio u škripcu. Sećam se dobro onog dana kad smo putarinu platili gomilom kovanica od pedeset centi. Išli smo u Pilar da posetimo moga brata. Žena na naplatnoj rampi nije mogla da veruje kad sam joj izručio gomilu novčića. Fali pedeset centi, rekla je. Automobili u koloni iza nas već su počeli da trube. Sigurno ima tačno, odgovorio sam, prebrojte ponovo. Dobro, ajde, samo prođi, rekla je. I odvezli smo se dalje, smejući se na sav glas, ti i ja, dok su se u daljini već nazirali tamni oblaci, ali mi nismo obraćali pažnju. Nemamo mi ekonomske, nego finansijske probleme, rekla si. I bila si u pravu. Ali meni nije prolazio nijedan projekat, nisam uspevao da potpišem nijedan ugovor, a nisam hteo da držim privatne časove ni večernje kurseve, i onda se među nas uvukla neka teška tišina, koja je s vremenom rasla sve više, pa je procurila sudopera pa sam morao da je potkajlujem komadima lima, teflonski tiganj i šerpe su se izgulili, pregorela je plafonjera u dnevnoj sobi, pa smo sedeli u polumraku, onda je crkla i mašina za pranje veša, a iz već dotrajale rerne krenuo je da se širi neki neprijatan miris, volan automobila tresao se kao spejs-šatl kad se probija kroz stratosferu. Nisam imao para da odem kod zubara da mi uradi krunicu pa mi je zub ostao krnjav, batalili smo kontracepciju jer nije neophodna, Maikov vrtić nismo platili dva meseca, kasnili smo s mesečnim računima. Onda su nam jednog dana u „Volmartu“ na kasi oboma bile odbijene platne kartice. Maiko je stajao pored kolica s gomilom stvari koje smo potrпали unutra i nogama udarao o pod. Morali smo sve to da vratimo. Bilo nas je sramota pa smo se još i posvađali. Tako je to kad se nema para.

Posle smo se ponovo posvađali na balkonu, pa još jednom u kuhinji. Sedela si na radnoj površini od mermera pored

sudopere prekrštenih nogu, plakala i držala kesu s ledom na nadutim očnim kopcima. Kako ću sutra ovakva na posao, jebem ti sve na svetu, rekla si. Bilo ti je muka, muka od mene i moje toksične energije, moga malignog prisustva. Izgledaš učmalo, rekla si mi, ubijeno u pojam. Ne znam šta hoćeš. Stajao sam leđima naslonjen na frižider, anesteziran, nisam znao šta da kažem. Krenuo sam za nešto da se pridržim, osetio sam se sateran do zida i ništa mi bolje nije palo na pamet nego da ti kažem da se osećam frustrirano. Hteo sam da čujem šta ćeš mi reći. Ako to što se kresnemo dva puta mesečno zadovoljava tvoje seksualne potrebe, onda okej, ali ja tako ne mogu da živim, rekao sam ti. Obično bih se okrenuo i izašao napolje, otišao bih u neki kulturni centar da pročitam neki tekst i kažem koju reč za okruglim stolom, posle čega bih uzeo da popijem nešto, pa bi mi prišla neka devojkica, neki curetak od dvadeset i kusur ili neka matora raspuštenica, nešto bi me upitala, osmehnula mi se, nabacivala se, dok bih se ja pitao hoćemo li posle dva piva u obližnji motel, hoće li biti snošaja, neka mala avantura, caklili su mi se lavlji očnjaci, zver u meni nanjušila je meso i htela da se otrgne s lanca, sad moram da idem, rekao bih tad, uz poljubac u obraz, baš šteta, rekla bi ona, šta ću kad imam malo dete, kofa hladne vode posred lica, sutra ustajem rano, to je to, čiča miča i gotova priča. Izašao bih napolje, u noć, seo u autobus, došao kući, ti bi već spavala, legao bih i privio se uz tebe, ali ti ne bi reagovala, spavala bi dubokim snom, kao klada. Negde pred zoru Maiko bi nam se uvukao u krevet. Tad bismo se probudili. Spremili bismo mu neskvik s mlekom, onda bih ga ja odveo u vrtić, a ti bi otišla na posao. Čao, vidimo se večeras, i onda bi uveče došla kući mrtva umorna i htela bi samo da se što pre sručiš u krevet i da spavaš, preskočivši večeru, a ja bih ostao da gledam neku

seriju na TV-u, dok se u meni skupljao jed, otrovno lučenje testosterona. I to je trajalo mesecima.

Je l' treba još da ti zahvalim što nisi kresnuo neku fuficu?, rekla si. Je l' treba da ti odam priznanje? Bila si prgava, tražila si svađu. Nisi ustupala ni za pedalj. Uvek orna za prepirku. Ajde kaži šta hoćeš, rekla si. A ja nisam rekao ništa. Nisam hteo da se raspravljam. Kako je došlo do toga da čudovište u koje smo se preobrazili ostane paralizovano? Jebali smo se stoječke. Sećaš se? Na terasi u tvom stanu kod stanice Agüero, uz onaj orman koji smo zajedno ofarbali, u kupatilu pod tušem, jedanput čak i na stolu u dnevnoj sobi. Bili smo tako lepi dok smo se još tražili. Bili smo nezasiti jedno drugog. Spređa dok se jednom nogom oslanjaš o zid, otpozadi u fotelji, rušili smo sve sa stola, na patosu, ti na meni, tvoja leđa izvijena u luk, uz nagli trzaj tela kao da te usisava neka nebeska sila. Svašta nam je padalo na pamet, menjali smo poze i uloge, dinamični i puni energije, s plamenom u sebi. Ali naša dvoglava neman je postepeno gubila snagu, a onda se skljojkala, obogaljena, i više nije podigla glavu. Samo bi se s vremena na vreme prenula, praćaknula bi se načas, ne mićući se iz kreveta, sve vreme u horizontali, lenja da se pomeri, snošaji u jednom te istom položaju, standardno misionarski, eventualno s leđa, dok ležiš na stomaku, tako-reći odsutna. Zajedno a sami. Ponekad si bila toliko umorna da nisi imala snage ni da legneš, već bi se samo sručila u krevet i zaspala onako preko prekrivača, a ja bih se posle u mraku uvukao pored tebe u krevet, ali nisam mogao da se privijem uz tvoje telo, ni da te zagrlim, da prebacim ruku preko tvog stomaka, da ti dodirnem grudi, da te poljubim u vrat, jer nas je delila ta plahta između nas, ležali smo jedno kraj drugog razdvojeni, nepristupačni, kao da smo u dve različite dimenzije stvarnosti.

Mnoge su nam noći bile takve. Ležao bih na leđima budan, slušao tvoje disanje, negde oko dva iza ponoći čuo bih kako nešto kaplje, nikad nismo ustanovili šta to kaplje, tako zvuči nesanica, to je nešto što curi iz naše nesvesti. A najgore je to što se taj zvuk javljao u nepravilnim razmacima, nepredvidljivo, nešto je curilo i negde se sigurno već napravila bari- ca, vlaga se širila po zidu, buđ je nagrizala malter, prodirala kroz beton, podrivala sve. Nisam mogao da izdržim, pa sam ustajao i odlazio do fotelje u dnevnoj sobi, da još malo švr- ljam po internetu, dok ne zadremam u fotelji, pa da se onda vratim u krevet, ubijen u pojam. Pretpostavljam da si bila u pravu, bio sam ubijen u pojam, ne znam zbog koga ili čega, ali sam se naslađivao time. „Bez prebijene pare sam bio i glupostima sklon“,⁴ kako kaže ona pesma koju sam toga dana pevao pijan.

Verovatno sam sâm sebe ubio u pojam. Svojim unutra- šnjim solilokvijem, svojim stalnim oponiranjem. Čim ne pi- šem i ne radim ništa, postaje glasniji šum reči koje mi bub- njaju u glavi i koje nemaju kuda da odu. Odmah me spo- padnu razne sumnje koje džikljaju poput razgoropađenih puzavica. Pitam se s kim se viđaš kad nisi sa mnom. Na kakve si to poslovne sastanke i koktele išla tako doterana i posle se vraćala kući preumorna. Male, jedva primetne pro- mene: ranije si se retko kad depilirala, a sad ti je koža na nogama bila mekana i glatka kad bi me slučajno dotakla u krevetu. Vrzmale su mi se svakakve misli po glavi. Za koga si se tako doterivala i sređivala ako nisi za mene? Gde ste se viđali? Reci mi, Kata. Po motelima? Nikad nisi volela hotel- ske sobe, a možda te je sad baš to ložilo. Lupao sam glavu ko bi to mogao biti, ali nisam imao nikakve naznake, možda

---

4 Stihovi pesme „Dulzura distante“ (Slast daleka) poznatog urugvajskog kantau- tora Fernanda Kabrere.

neki član upravnog odbora u tvojoj firmi. Trouglasta zona tvoga međunožja ranije tako rutava i raščupana najednom je postala uredno podšišana, potkresana pod konac kao živića. Hoću da nosim bikini, rekla si mi, jer bio je decembar i bližilo se leto, uskoro će biti vreme za roštiljanje u bašti i brčkanje u bazenu. Bila si na pregledu kod ginekologa i dobila terapiju za kandidu, zbog koje si danima imala neki neprijatan zadah, pa si i mene naterala da pijem taj lek za slučaj da sam i ja zakačio kandidu. Jesmo li se oboje lečili zbog tvoga ljubavnika? Sve češće si kući dolazila kasno, posle večere, u jedan ili dva iza ponoći, čuo bih te iz kreveta kako odlaziš u kupatilo, puštaš vodu da teče, dugo se trljaš sapunom, skidaš šminku s lica, pereš se na bideu, uzimaš četkicu za zube. Skoro sam siguran da si opet pušila, samo se pitam s kim? Gotovo sam mogao da te vidim kako sediš u nekoj bašti kafea sa čašom šampanjca u jednoj i cigaretom u drugoj ruci, izbacuješ dim i osmehuješ se na onaj tvoj način. Sve te tragove noći brižljivo si uklanjala u kupatilu. Jednom si se čak istuširala pre nego što si legla u krevet. Jedne noći sam na tebi osetio jak miris kolonjske vode, ali ja sam baš preterano osetljiv na mirise, pravi sam manijak, moguće da je to bio samo poljubac na rastanku posle večere za uspešan kraj poslovne godine. Da li ti je srce jače udaralo među svim tim kardiolozima? Postala si još zatvorenija, povukla si se u sebe, a mene si čačkala ne bi li iskopala nešto. Kad bi me baš mučila ljubomora, imao sam poriv da ti napišem imejl i da ti dam par korisnih saveta kako da budeš što bolja ljubavnica, jer nije dovoljno da se depiliraš, da budeš čista i mirisna, moraš u tašni uvek da imaš i rezervne gaćice, da koristiš bide pre i posle svakog seksa, da ne budeš pomamna i da se obuzdavaš, da odugovlačiš s dejtom kad imaš menstruaciju, da držiš mobilni isključen. Ljubavnice nikada

nemaju menstruaciju. I nikad ne zovu ljubavnika telefonom, ne kupuju mu poklone, ne ostavljaju mu masnice na vratu i ne koriste karmin i parfem. Ne ostavljaju svoje tragove na njegovoj koži. Samo izgaraju u plamenu strasti. Aktiviraju njegov centralni nervni sistem i obasjavaju ga iznutra.

Kako sam bio naivan. Nisam imao blage veze šta se dešava, a držao sam se kao neki isluženi, ražalovani veteran. Sreća da ti nisam pisao. Gutao sam ćutke svoju nesigurnost i svoje sumnje. Morao sam da se nosim s tim da sam nezaposlen, da materijalno ne doprinosim domaćinstvu, da sam nesposoban kao mužjak i lovac, da moram da te molim da mi udeliš neku kintu, da krišom molim svoga brata koji obrće meso na roštilju da mi pozajmi deset hiljada pezosa, i onda kad vidim one tvoje grafikone u *Ekselu* gde sam stalno u minusu, a taj minus samo je sve veći, upali se crvena lampica. Priznajem da nije baš seksi pričati o tome. Osim toga, gospodin Lukas više nije tako mlad, nije tako zgodan i privlačan kao što je nekada bio. Makar se ja tako ne osećam. Kičma mi je popustila, zgurio sam se, žgoljav sam, a već sam nabacio stomak, pojavile su mi se sede u kosi, na grudima i oko kite, koja mi se maltene preko noći iskrivila u stranu, sad je blago povijena udesno, kao pomahnitala igla na kompasu, koja umesto na sever pokazuje istočno, prema Atlantiku. To mi se redovno dešavalo, u mislima sam bio negde drugde. Ponekad si me, kad dođeš kući, zaticala kako sa balkona posmatram zalazak sunca, čvrsto stežući čelične rešetke koje smo postavili kad je Maiko prohodao.

Od ljuljuškanja broda sam zadremao. Otvorio sam oči. Nad rekom se pojavilo sunce. Bili smo već blizu Kolonije. Čim je mobilni uhvatio mrežu, stigao mi je imejl od Gere, koja mi je otpisala:

„Važi. Vidimo se u dva. Isto mesto kao prošli put.“

Izgovorio sam njeno ime naglas, sâm za sebe, priljubivši lice uz prozorsko okno, gledajući kako se voda s druge strane stakla presijava kao tečno srebro.

„Magali Gera Sabala.“

Dva puta sam izgovorio njeno ime.

2

Glas sa zvučnika je objavio da se spremamo za pristajanje i zamolio putnike koji idu automobilom da siđu do donje palube i da uđu u svoja vozila, ali da „ne pale motore sve dok ne bude tako rečeno“. Eto primera loše upotrebe glagola u pasivnom participu. Stao sam pokraj vrata kako bih izašao među prvima i zauzeo bolje mesto u autobusu. Odmah se tu skupila gomila ljudi, koji u tim trenucima izgledaju kao stoka kad ide na klanje. Svi blenemo u zatvorena vrata pred sobom. Samo što ne mučemo. Vrata se najzad otvoriše.

Stigao sam u Urugvaj, pomislio sam koračajući niz metalni koridor s prozorskim oknima prekrivenim providnim najlonom. Prošao sam carinsku kontrolu i izašao iz zgrade tačno kod autobuske stanice. Tip koji je bio ispred mene stao je da popuši cigaretu, tako da sam stigao prvi. Tako mi se makar učinilo. Ali kad sam ušao u autobus, unutra je već bila gomila ljudi. Mora da su oni došli drugim trajektom.

„Je l' vozite za Montevideo?“, upitao sam.

„Da“, odgovorio je vozač.

„Je l' ima mesta ili da čekam sledeći?“, pitao sam, nadajući se da će mi reći da sačekam drugi koji je prazan.

„Ima mesta pozadi.“

Poslušno sam krenuo između redova sedišta i ljudskih lica. Nigde nije bilo slobodnog mesta. Skroz pozadi ugledao sam

jedno, baš tamo gde volim da sedim, do prozora s desne strane. Zamolio sam muškarca koji je sedeo do prolaza da me propusti. Ustao je i pomerio se da prođem. Čim sam seo, shvatio sam zašto tu niko nije sedeo. Ispod se nalazio zadnji točak, zbog čega jedva da je bilo mesta za noge. Moraću malo da se zgrčim tokom vožnje, ali ću zato bar da gledam kroz prozor i posmatram predeo kojim se vozimo. S te strane se nalazilo i more, koje se nije videlo ali se naslućivalo.

Autobus je krenuo. Izvezli smo se iz luke i skrenuli na drum oivičen drvoredima palmi. Zašto me toliko raduje prizor tih džinovskih palmi koje promiču i nestaju za nama, jedna za drugom, kao kakav portal kroz koji se stiže na neko drugo mesto, prolaz koji vodi u tropska prostranstva, dašak daleke Afrike. Koja je to kombinacija raznih elemenata koja u meni izaziva takav iznenadni osećaj radosti? Nežna beličasta svetlost, klackanje autobusa, nepregledno prostranstvo kroz koje smo se kretali, blago zatalasan pejzaž, raznolik i prijatan za oko, daleko od proklete metafizičke pampe, jutarnji čas, konjić koji pase travu kraj puta, nebo sa oblacima, obuzima me ono osećanje *ne-biustva* koje se javlja na putovanju... Na prozorskom staklu tik iznad moje glave piše „Izlaz u slučaju opasnosti“. Ove reči jasno se ocrtavaju naspram neba u pozadini. Pomislio sam da je to nekakva metafora. Možda je to put kojim se može pobeći od svega u nebesko ništavilo.

U daljini se iza zatalasanih polja nazirala voda, samo što to još nije bio okean, nego reka, ali ona se tu već uliva u okean, koji samo što se nije ukazao, titravo vođeno prostranstvo u mojoj glavi, tamo gde vidim i Geru, okupanu svetlošću na peščanom žalu, prošloga leta, kad sam je upoznao u Roći.⁵

---

5 Roća je gradić na atlantskoj obali Urugvaja, udaljen nekih 200 kilometara od Montevidea. U okolini se nalazi mnoštvo peščanih plaža, zaliva i laguna, zbog čega su u ovoj regiji brojna letovališta.

Sve to što postoji u mome sećanju tamo se dogodilo, u pravcu onog horizonta, koji mi je delovao sve bliže.

Upoznao sam je na književnom festivalu u Valizasu,⁶ na koji sam bio pozvan kao jedan od učesnika. Festival je trajao četiri dana, od petka do ponedeljka, poslednje nedelje januara. Ti si za to vreme bila s Maikom kod tvoje sestre na selu. Na festivalu je učestvovalo mnogo pisaca i bilo je zanimljivo. Sve je bilo u nekom hipi fazonu, bili smo smešteni po sobama s krevetima na sprat, a kupatila su bila zajednička. Brojna predavanja i okrugli stolovi zapravo su bili izgovor da se ljudi upoznaju i druže, da se šetaju peščanom obalom, puše, ćaskaju i razmenjuju mišljenja i sumanute teorije, da se smeju i kupaju u moru i da čuju najnovije tračeve iz književnog sveta. Predavanja su bila dobra, ali mene je više zanimalo da se smucam naokolo, pa sam tako, recimo, upoznao Gustava Espinosu.⁷ Pili smo mate i razgovarali o njegovom romanu *Pauci s Marsa*. Muvali smo se naokolo. Bila je tu gomila mlađarije koja je tih mesec dana provela u gluvarenju i glumljenju prosjaka. Plavokosi odrpanci, rastafarijanci s privatnih fakulteta, samouki muzičari, umetnici amateri i žongleri profesionalci. Sve je to imalo svoju čar, na svakom drugom ćošku neko je svirao gitaru, dok je okupljeno društvo pevalo „Bubnjajmo, drugovi, za novu nadu“⁸ i onu stvar od *Radioheada* gde Tom Jork peva „You are so fucking special“. Neki su sedeli i pijuckali mate, drugi su motali i duvali, bilo je onih koji su pevali uz udaraljke, a bilo je i onih koji su

---

6 Valizas je letovalište na atlantskoj obali Urugvaja, sa kilometarski dugim plažama i peščanim dinama.

7 Gustavo Espinosa (1961), urugvajski pisac i publicista.

8 Pesma „A redoblar“ urugvajске grupe *Rumbo* s njihovog prvog albuma, snimljenog 1980. godine, postala je protestna himna u vreme vojne hunte, koja je vladala ovom zemljom 1973–1985. Ova pesma je predstavljala poziv na otpor diktaturi, koji je u vreme stroge cenzure bio iskazan indirektno, počev od uvodnog stiha „vrtiče se radost“.

radili sve zajedno. Mladići s retkim bradicama, očešljani na razdeljak, sa šalitrom u kosi, koji dve nedelje nisu videli sapun, devojke krupnih zelenih očiju i s dugom raspuštenom kosom koje se ponašaju kao divljakuše, nepredvidljivo i pre-naglašeno, koje nose džemperice sa školskim grbom i bluze u etno-stilu, nekakve ešarpe sa Balija, iz Bombaja, razmeću se budističkim pojmovima i govore o afričkoj kulturi, po plaži raštrkani šatori i logorske vatre, totalni beskućnički šik. Marihuana je učinila da se odmah osetim delom ekipe. Četrdesetogodišnjak koji lebdi u oblacima dima zajedno s dvadesetogodišnjacima.

Nisam bio jedini matorac među omladinom, bili su tu i Norberto Vega,⁹ Ćino Luhan i još neki. Najviše sam se zezao s njima dvojicom. Vega je bio konsterniran higijenskim uslovima. Kad sam krenuo do zajedničkog kupatila da se istuširam, upozorio me je: Bolje nemoj tamo da se tuširaš, Lukice! Ovi hipici imaju neke gadne gljivičave izrasline na koži, izgledaju grozno! Ipak sam se istuširao. Ćino se sve vreme kliberio, odavno ga nisam video takvog, bio je stvarno u blaženom stanju. To je, naravno, bilo zbog droge, ali je ta droga jače delovala u svetu gde nema odgovornosti, gde nema nikakvih obaveza, porodice, posla, radnog vremena, gradske gungule i automobila, opasnosti od saobraćajnog udesa, ničega od toga nema, samo plaža i pesak, topao i mekan, čist hedonizam. U nekom trenutku, kad bismo poželeli da se nakratko povučemo, odlazili smo da se ispružimo na onim krevetima na sprat i dremnemo par sati dok ne umine pripeka.

---

9 Norberto Santiago Vega (1973), argentinski književnik, poznatiji pod pseudonimom Vašington Kukurto, objavio je više od dvadeset knjiga poezije i proze. Bez formalnog obrazovanja, pod uticajem Bukovskog, Barouza i Milera, Kukurto mahom piše o homoseksualnosti, siromaštvu i drugim temama s društvene margine.

Morao sam da se bućnem u moru, da se dozovem i saberem pred početak okruglog stola. Hladna voda me je osvežila i razbistrila mi misli. Mislim da sam na početku svog nastupa bio sasvim pristojan za mikrofonom, malo sam bio ukočen i govorio kao robot, ali onda sam se opustio. Vega je jedva uspevao da ne padne iz stolice, zevao je kao lav u zoo-loškom vrtu. Dok su ostali govorili, Čino je delovao zblanuto, kao lobotomiran, kao da su mu upravo javili da je usvojen kao beba. Ipak smo bili sasvim pristojni, rekao bih, dostojanstveni, ne preterano polemični, na momente čak i duhoviti. Predavanja su se održavala u prostranoj drvenoj kolibi, u kojoj su postavljeni razglas, sto za govornike i stolice za publiku, dok je u dnu prostorije bilo još nekoliko stolova za male, nezavisne izdavače. Bilo je dupke puno, atmosfera je bila opuštена, prisna, ljudi su virili kroz otvorene prozore. Govorilo se o realizmu, autentičnosti, novim tehnologijama, devedesetim godinama XX veka i periodu nakon diktature. Skup latinoameričkih intelektualaca u svom elementu, dok u letovalištu izvode predstavu koju su sami za sebe spremili. Ljudi su nas slušali, mada ne znam koliko su nas razumeli, mislim da su očekivali da im nešto pročitamo, da bude više spektakla a manje teorije, ali ipak su prilježno aplaudirali. Na kraju je bila i žurka, na kojoj se pojavila Gera.

Autobus je prolazio pokraj žučkastih polja, koja su izgledala gotovo fluorescentno jer tu raste neka biljka meni nepoznatog naziva. Drvoredi sa palmama ostali su iza nas. U daljini su se videli pokoja kolibica i zasadi eukaliptusa. Povremeno bi se kraj puta pojavila neka kućica s velikom i lepo uređenom baštom. Ispred jedne takve kuće stajali su figura konja od betona, jato gipsanih labudova i nekoliko starinskih automobila. Ispred druge su bile poređane karoserije oldtajmera iz pedesetih godina XX veka. Ovaj predeo

izgleda prilično kubanski, posvuda se mogu videti stari ševrolet i razvaljeni lančesteri, neki od njih još u voznom stanju, dok drugi trule uz kokošinjac dok ih ne pronađe neki ljubitelj starih limuzina koji će ih restaurirati.

Imao sam potrebu da ustanem i protegnem noge, ali da bih to učinio, morao sam da zamolim svoga autobuskog suseda da me propusti, pa sam odustao jer mi je lakše bilo da izdržim još malo. Negde na sredini autobusa, sa suprotne strane, nekome je zazvonio telefon. Javio se muškarac koji je odmah počeo da viče u slušalicu. Davao je uputstva sekretarici šta treba da uradi, pomerao termine i usklađivao satnicu. Iz onoga što je govorio zaključio sam da je lekar. Svojim gromkim glasom smetao je ostalim putnicima, remetio im san i misli, primoravao ih da slušaju njegove tirade i kritike upućene toj ženi zato što nije bolje uklopila njegove brojne sastanke i obaveze. „Pobogu, Isabela, mučni malo tom glavom! Nemoj sve da mi naguraš u istu nedelju! 'Medikal grup' možeš da prebaciš za oktobar.“ Nikad mi se nisu dopadali muškarci lekari, uobraženi u tim svojim belim mantilima, nadobudni starmali foliranti, hvalisavi oportunisti, drže se bogzna kako značajno dok te pregledaju i izgovaraju one svoje bombastične fraze i pojmove iz anatomije, seksualno hipertrofirani, pohotnici koji jebu sve što stignu, sve te medicinske sestre u dve smene, za vreme dežurstva, iza zatvorenih vrata ordinacije, ulaz dozvoljen samo za osoblje, tucaju ih po bolničkim ležajevima, ejakuliraju uza zid, između boca s kiseonikom i kolica sa hirurškom opremom, doktori prijapske medicine, sa udom u erekciji ispod mantila, cenjeni Hipokratovi falusi, nabrekle učene kurčine, okružene morem pičkica koje oko njih obleću kao ružičasti leptirići, satiri u belim odorama, s ponekom sedom u kosi, pipkaju pacijentkinju koja glasno uzdiše, zadigni bluzu, sad

diši duboko, još jednom, tako je, još malo, odlično... Kurvini sinovi, egocentrični pokvarenjaci, bezočne secikese, nafatirani koljači koji će da ti urade carski rez samo da uzmu više para, pacijent neka sačeka do iduće nedelje jer oni moraju da skoknu na more, u svoju luksuznu vilu u Punta del Esteu,¹⁰ razulareni napasnici, otimači tuđeg vremena i zdravlja, dabogda presedeli čitavu večnost u odvratnoj čekaonici sa onim idiotskim časopisima, nadmeni materijalisti što ordiniraju u svojim antičkim salama, mažite ovu kremu na svrabno mesto, ma idi u pizdu materinu!, ko se tako izražava?, zašto lepo ne kažeš tamo gde te svrbi?, jebem ti ja sve po spisku, uvaženo govno visokoparno.

Lukice, pa ti si nekada davno hteo da budeš lekar ali si odustao, čujem onaj glas koji stalno oponira, javlja se hor iz antičke drame koji me uvek prati u stopu, digao si ruke već na prvoj godini studija, sećaš se? Da, pa šta? Kakve to sad ima veze? E pa, sad ti ženu kreše neki lekar. Kakva ironija. Još jedno remek-delo velikog majstora dramaturgije. Kakvu ti je golčinu zavalio, brate. U rašlje. Zabio ti ga je, golmane, samo si čuo kad je lopta zazviždala kroz vazduh i pocepala mrežu. To boli, bogami boli, ali proći će. Prepisaću ti jednu kremu koju ćeš da mažeš na erogenu zonu intimne inflamacije, genitalnu regiju iziritiranu jebačinom, sjajno deluje, smanjuje gonoreične bolove izazvane švaleracijom, olakšava traumu od nabijenih rogova, leči od picajzlama zakrčenih karotida, i tako to. Videćeš. Biće ti dobro. Sad samo diši duboko i svuci pantalone. Eto tako, vidiš da nije bolelo?

U kupatilu sam toga jutra video tvoje minduše, velike, srebrne, skupe minduše, koje si tamo ostavila kad si prethodne

---

10 Nekad mali primorski gradić, Punta del Este je početkom ovog veka postao ekskluzivno letovalište i mesto gde pripadnici džet-seta drže svoje skupocene jachte, zbog čega ga porede s Monakom i Sen Tropeom.

večeri došla kući, dok si skidala šminku, možda ti je bila razmazana maskara, pa sam se setio kako kažu na Karibima: talambasati naušnicama. Reci, Katalina, ko ti je talambasao naušnice? Tvoje viseće minđuše marke *rikardi* njihale su se u ritmu galopirajućeg seksa, tvoje fine minđuše kupljene na Bulevaru Kintana ljuljuškale su se u taktu snošaja, zveckale su kao kristalni visuljci na lusteru za vreme zemljotresa. Direktorka za razvoj firme „Kardio lajf“ trljala je svoju stidnu kost o buzdovan tamo nekog člana upravnog odbora ove ugledne fondacije. Neki tamo umišljeni doktor, s nekim super autom, koji nedeljom ide na misu u crkvu, bivši ragbista i specijalista kardiologije, zdepastog vrata, koji u novčaniku obavezno nosi fotografije svoje dece i zakazuje preglede u svojoj ordinaciji sređenoj u stilu džokejskog kluba, s lampom na radnom stolu sa zelenim abažurum i bronzanim postoljem u obliku engleskog pastuva i lamperijom na zidu, sa čekaonicom gde je svetlo prigušeno a po zidovima vise gravire s motivima lova na lisice, konja kako preskače preponu i čopora pasa koji laju, bordo tapetama i starijom sekretaricom, da se supruga ne buni, koja uredno vodi evidenciju i koordiniše brojne obaveze.

Tip koji je pričao telefonom najzad je začutao.

Kapiram da sam bio nervozan, na ivici živaca, usplahiren, nestrpljiv da što pre stignem. Sa one strane polja mestimično se već ukazivao plavi horizont. Približavali smo se mostu preko reke Santa Lusija. More! Iza nekoliko brežuljaka kopno je iznenada prestajalo a pogled pucao preko vodenog prostranstva, tu gde počinje Atlantik, osećao sam da je već tu, meni nadohvat ruku, u lahoru na mome licu, gordi i lepa, izazovnog pogleda, blago žmireći dok me gleda, najpre sva ozbiljna, a onda s jedva приметnim osmehom u uglovima usana, plahovita i divlja, kao grom iz vedra neba, kao onda

kad me je prvi put pogledala u Valizasu i kad sam je pozvao na ples. U kolibici kraj mora bio je i džuboks, smenjivali su se zvuci salse i kumbije, neko je pustio pesmu „Overdozirani ljubavlju, overdozirani strašću“,¹¹ gomila ljudi se gibala i vrckala kukovima u ritmu muzike, đuskao sam i ja flertujući s čileanskom pesnikinjom koja je, međutim, više bacila oko na Vegu nego na mene, i tad sam ugledao Geru kako stoji sa strane i ćaska s nekom drugaricom, u ruci je držala pivo, a ja sam je onda uhvatio za drugu ruku i poveo na ples, nije se opirala, već me je bila primetila, kasnije mi je to rekla, slušala me je na okruglom stolu, smešila se i gledala me u oči, napravila piruetu i opet me pogledala u oči, pogledi su nam se ukačili, nosila je snagu u sebi, u svojim rukama, tako mršava i puna zemljane energije, nimalo vazdušasta, prava balistička raketa, držao sam je za ruku dok se ona vrtela i obrtala, okretna kao čigra, opasna ženska, prava mačka, mokre kose, s kratkim šiškama, u miniću od teksasa i širokoj majici navučenoj preko gornjeg dela kupaćeg (ona bi rekla: grudnjaka) i bosih nogu. Čitavog leta išla je bosonoga. Kakva lepotica, kakav plameni demon što je u meni razbuktao žar i odmah mi se uvukao pod kožu. Kako se zoveš? Magali. Ja sam Lukas.

Onda smo otišli po još jedno pivo. U blizini se nalazio jedan kiosk. Ne sećam se o čemu smo razgovarali. Znam da sam kao neka kobra obigravao oko nje dok me je ona gledala onim svojim očima, radoznalo i upitno. Zasmehavao sam je. Nešto mi je pričala. Onda smo još plesali. I još pili. Nije čitala ništa što sam napisao i nije čula za mene. Na festival je došla zbog drugarice čija izdavačka kuća objavljuje poeziju. Rekla mi je da je počela da studira društvene nauke, ali je

---

11 Pesma „Sobredosis de amor, sobredosis de pasión“ jedan je od hitova kolumbijskog salsa sastava *Los Titanes*.

odustala, da popodne radi u jednim novinama u Montevideu, da je u Valizas došla na dve nedelje, tu je s nekim društvom, rekla je, izbegavajući da kaže išta više na tu temu. Po sledeće pivo smo morali da odemo do prodavnice pića nešto dalje niz pomalo mračnu ulicu, pa sam je uhvatio za ruku a ona je mene obgrlila oko struka, pa sam je onda poljubio i ona je mene poljubila. Jedan dug i sočan poljubac. Bio sam mrtav i onda sam vaskrsao. Bio sam slep i onda sam ponovo progledao. Bio sam obamro a onda mi je svih pet čula oživeo i proradilo maksimalnim kapacitetom. Moram da pazim šta radim, šapnula mi je na uho. Zašto? Imaš dečka? Tako nekako, rekla je tiho. A ja sam oženjen i imam dete. Znam, pominjao si sina kad si govorio za okruglim stolom.

Bilo joj je hladno pa sam joj dao svoj džemper. Ispričao sam joj šta sam radio i gde sam bio toga dana, tamo dole na plaži, pored rečice, preko puta sam video neke ljude koji su se peli uz peščanu dinu. Idu do rta Kabo Polonio, rekla je. Odavde će da zapucaju čak do tamo? Peške im treba par sati. Hoćemo sutra da idemo tamo?, upitao sam čekajući je. Sumnjam, odgovorila je, vagajući u sebi nešto što se ne može izvagati. Onda se uozbiljila i rekla: važi, sutra te vodim tamo, ali moramo rano da krenemo.

Vratili smo se na žurku, gde se pojavila i njena drugarica, uhvatila ju je za ruku i povelala da joj pomogne oko nekih kutija s knjigama. Pozdravili smo se suzdržano, uz poljubac u obraz, ne pominjući naš dogovor za sutradan. I dalje je svirala muzika, ali više nije plesao skoro niko. Stajao sam tamo sâm sa čašom u ruci, trudeći se da apsorbujem potres koji sam upravo doživeo, shvativši u tom trenutku da mi je rekla da nema mobilni i da ne znam kako da je pozovem. Jedan od organizatora festivala mi je prišao i vičući da nadjača muziku rekao: okrugli sto sutra u jedanaest sati je otkazan,

tako da imaš slobodan dan. Kad dvoje ljudi oseti uzajamnu privlačnost, između njih se uspostavi neka vrsta telekineze, i ta energija uklanja sve prepreke koje im stoje na putu. Zvuči kao fora, ali tako je. Mogu da pomeraju planine. Bilo je tri sata posle ponoći. Legao sam da spavam, bio sam pijan od svega, ali bez trunke griže savesti.

U pustom ruralnom predelu kroz koji smo se vozili sve češće su se pojavljivali znaci urbanog života. Kraj puta su promicali supermarketi, poneka fabrika, redovi niskih zgrada, lokalna škola. Do ušiju mi je dopirao razgovor dvoje putnika koji su sedeli iza mene. Prečuo sam šta je rekao muškarac, ali sam po ženinom odgovoru zaključio da ju je pitao kojim povodom putuje u Montevideo. Rekla je da joj je majka umrla nakon duge bolesti. Uvek je teško kad nam umre neko u porodici, rekao je muškarac, a svako se sa bolom i žalošću nosi na svoj način. Ako je vernik, čovek to lakše prebrodi. Naravno, odvrtila je žena, ostaje nada da će onoga koga više nema jednoga dana videti ponovo.

Nisam mogao da ne čujem šta ovo dvoje govori, a kako mi se to često dešava kad slučajno čujem razgovor neznanaica, njihova je konverzacija odmah prešla u transcendentalne sfere. Svet onostranog, ponovni susret s voljenim osobama koje su umrle, vaskrsenje, besmrtnost duše, misterija postojanja. Koje ste vi veroispovesti?, upitao je muškarac. Ja sam Jehovin svedok, odgovorila je žena. Ah, rekao je muškarac, ja sam pastor Evangelističke crkve. Svekolika empatija koja se osećala do tog trenutka iznenada je isparila, glasovi su im zazvučali napeto, podozrivo. On ju je blago prekorio zbog njenih dogmatskih uverenja, ukazujući joj na pravu prirodu Svetoga duha i na Božja čudesa, citirajući joj *Dela apostolska, glavu 13*. Više nije bilo šanse da se isključim iz njihove diskusije. Zanimalo me je kuda vodi taj učtivi sukob stavova,

to sučeljavanje različitih tumačenja Apokalipse, ta bitka suprotstavljenih hrišćanskih jeresi. Ona se dosta dobro branila. Pastor joj se obraćao u množini. Vi zastupate određeni stav u pogledu čudesa, međutim... u stvari... Čudesa naprosto postoje. U crkvi u kojoj ja služim mnogo je ljudi koji su se izlečili molitvom. Lično sam svedok da su se izlečili oni s ravnim tabanima. I moj unuk je imao ravne tabane pa se molitvom izlečio. A neka žena je imala jednu nogu kraću, pa su joj se noge izjednačile.

Bio sam fasciniran njihovim razgovorom i pomišlju da su se toj ženi izjednačile noge. Šta ako joj se dužina nogu izjednačila tako što se žena smanjila, jer joj se ona duža noga skratila, pa je žena postala niža, zbog čega je došla kod pastora da se požali što je izgubila celih deset centimetara na visini, nezadovoljna takvim Božjim čudom, majka ju je dovela da se žali, moja ćerka jeste bila ćopava, ali je bila visoka, a sad je niska, jedva metar i žilet, i onda se sve završi tako što odu u Brazil da se obrate visokom sudu Univerzalne crkve Kraljevstva Božjeg.¹²

Onda je pastor počeo da govori o oproštaju. Poželeo sam da im vidim lica, ali nisam se usudio da se okrenem. Pastor je ispričao kako je kod njega u crkvu na neko venčanje došla jedna starija gospođa kojoj su noge bile oduzete. Bila je velika torta na tri sprata, baš su se bili potrudili, rekao je, a to su za ove ljude veliki izdaci. Gospođa sa oduzetim nogama ga je zamolila da porazgovaraju nasamo, pa su se onda zajedno pomolili, pastor i gospođa, polako su očitali *Očenaš*, a kad su došli do onog mesta kad se kaže „oprosti nam dugove

---

12 Evangelistička crkva koju je 1977. godine u Rio de Žaneiru osnovao biskup Edir Masedo. Ova nekanonska verska zajednica, sa sedištem u Sao Paulu, kritikovana je kao sekta koja propagira šarlatanstvo i optuživana za finansijske i druge nezakonite radnje.